

אשרי האיש

החסידות בדרך רבוה"ק זיע"א

בעזרת ה' נעשה ונצליח
יום ו' ערש"ק כ"ג מרחשון תשפ"ב
פרשת חיי שרה
גליון תק"ט
שנה י"א

מפי ספרים וסופרים

ואברהם זקן בא בימים (נ"ד א')

אדם על פני האדמה, והם הזמנים שניצל אותם לתורה ולמצוות, וכל אחד מאתנו מיום עמדו על דעתו רושם כל שעה ושעה שהקדיש לתורה ולעבודה וגמילות חסדים, ובעת פקודתו אנו מצרפים את השעות לימים וימים לחודשים וחודשים לשנים והסכום הכולל נטו החיים רשמים על המצבה וכל חיי ההבל שהם ברוטו לא נזכרים, כי מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש וחכמינו אמרו שלמעלה מן השמש והיא תורה ומצוותיה יש יתרון, ואם כן חיי האדם האמיתיים הם אלו שהקדיש לתורה ומצוותיה. כששמע אותו אדם דבר זה עמד וקרא בהתפעלות ברוך ה' שבחר בעם סגולה.

ועל פי מעשה זה יובן הפסוק ואברהם זקן בא בימים שאברהם לא היה זקן ברוטו אלא בא בימים בא בחשבון הימים שכל ימי חייו עלי אדמות לא היתה בהם שעה אחת לבטלה ולכן בירך אותו ה' בכל.

(עטרת אליהו)

איתא במדרש (בראשית רבה נ"ט ט') אמר רב אחא יש לך אדם שהוא בזקנה ואינו בימים, בימים ואינו בזקנה, אבל כאן זקנה כנגד ימים וימים כנגד זקנה. אפשר להבין את דברי המדרש למשל לאדם אחד שנזדמן לאחת מערי ההר רחוקה מישוב וכל תושביה יהודים יראי ה' בתכלית ובין היתר ביקר במקומות הקדושים שבה וכן ביקר בבית הקברות והנה בהיותו בבית הקברות עבר על פני המצבות וראה דבר מוזר מאד, על המצבות חרוט גילם של הנפטרים זה חי עשר שנים ומספר חודשים וזה חי עשרים שנה ומספר שבועות, זה שלושים שנה ומספר ימים, והקשיש שבכולם אינו עובר ארבעים שנה. ותמה מאד על זה ואמר האם הארץ הזו אוכלת יושביה? והרי כמו עיני ראיתי בתוכה אנשים זקנים ובאים בימים. מיד ניגש אותו אדם לראש חברה קדישא להסביר לו פשר דבר, אמר לו ראש החברה קדישא, דע לך כי מנהג מקומנו מימי קדם לרשום על המצבות רק החיים הרוחניים שחי

אמרות טהורות

אמרות קודש מרבותינו הק' מאלכסנדר

והקשה כ"ק רבינו הקדוש מרן הרש"פ מגריצא צוקללה"ה כיון שדוד הע"ה לא רצה להעציבו בוודאי היה צדיק, דאם לא כן היה מוכיחו, וכיוון שהיה צדיק מפני מה לא היה ראוי למלוכה?

ותירץ: שהפירוש הוא דלפעמים נמצא אדם רשע שהוא בן צדיק ונותן לפעמים על מחשבתו איך שאביו הוא צדיק והוא להיפך, ויש לו צער ובושה מזה והוא בעצבות גדולה. אלא שאח"כ חוזר לסורו מ"מ לפי שעה הוא עושה תשובה, אבל עליו הכתוב אומר שלא עצבו אביו מימיו, היינו שלא היה לו אף פעם שום עצבות מזה שאביו היה צדיק גדול כ"כ והוא להיפך.

(מאורן של ישראל)

"ונחלתם לעולם תהיה"

ויהיו חיי שרה מאה שנה (כ"ג, א')

כתב בבעה"ט שהכתוב "שרה מאה שנה" ר"ת שמ"ש, היינו כמו השמש שהוא המשפיע ללבנה, כמו"ש המחקרים שהלבנה בעצמותה רק היא מראה שחורה ולטושה, רק מקבלת מתוקף אור השמש, וכמו"ש המקובלים (זוה"ק ח"א רמ"ט): סיהרא לית ליה מגרמה כלום, וכח אורה בעת חשכות הלילה היא רק מתוקף אור השמש, וכן מעשה אבות סימן לבנים, ימי שנותיהם שקדשו וטהרו מאירים לבניהם בעת החשכה, וזה ונחלתם לעולם תהיה, ירושתם היא לעולם.

בקדושת מעשי התמימים של הצדיקים מכניסים הוי' בהזמן

ויהיו חיי שרה (כ"ג, א'). ובמד"ר יודע ה' ימי תמימים ונחלתם לעולם תהיה כשם שהן תמימים כך שנותיהם תמימים וכו'.

הזמן נקרא לא הוו, כי הימים חלפו ועברו כיום אתמול כי יעבור ואין, אך אם זוכה לקדש ולטהר הזמן מכניס הוי' בהזמן, ויש לשנים האלה קיום והויות למען יעמדו ימים רבים, וזהו ונחלתם לעולם תהיה, ר"ל בקדושת מעשיהם התמימים היו מכניסים הוי' בהזמן, שיהיה לעולם לבני בניהם לעת רצון בעת הצורך בימי עניינו ומרודינו, להקים גם שנותינו אשר אין להם קיום והויות. והקריאה מעורר הזמן והזמן מעורר הקריאה ומסוגל לתשובה. (ישמח ישראל)

גדולת דוד המלך ע"ה

ואדוניה בן חגית מתנשא לאמור אני אמלך וגו' ולא עצבו אביו מימיו וגו' (מהפטרת שהובע, מ"א א', ב'-ר')

חביבין חייהן של צדיקים לפני המקום בעוה"ז ובעוה"ב

ויהיו חיי שרה. ובהמד"ר: ונחלתם לעולם תהיה.

וזהו כוונת המדרש "ונחלתם לעולם תהיה" שנאמר "ויהיו חיי שרה". דכמו שנכלל בלשון "ויהי האדם לנפש חיה" היה שבכולן עם החלק האלוקי ממעל כמו בן פי' "ויהיו חיי שרה" המה חיים שנקראים חיים אצל שרה אמנו ע"ה, דהיינו עם החלק האלוקי ממעל, וע"ז שואל המדרש כיוון דנחלתם לעולם תהיה נכלל בלשון ויהיו חיי שרה א"כ למה צריך לומר שני חיי שרה באחרונה? ודברינו בפשט הראשון ליתא כן, דזה נכלל בהכתוב ויהיו חיי שרה וע"ז אמר דיש שני מיני חיים בעוה"ז ובעוה"ב, ולכ"א יש חשיבות, דבחיים בעוה"ז יכול האדם להתרומם ממדרגה למדרגה והוא בבחי' הולך, והחיים בעוה"ב גדולים מעוה"ז, כדאיתא בגמ' (חולין ז'): גדלים צדיקים במיתתן יותר מבחייתן, וזהו שני חיי שרה באחרונה לומר לך שחביבין חיייהן של צדיקים לפני המקום בעוה"ז ובעוה"ב.

(אמונת משה)

ווארט

מעלת ההסתכלות בצדיקים

ובזה יבואר אומרו ויצחק בא מבא וכו' ויצא יצחק לשוה בשדה, ולכאורה למ"ל עוד הפעם יצחק, די לומר ויצחק בא מבא וכו' ויצא לשוה בשדה, כמובן, אלא אחר שבא מבית מדרשו דשם רבא, "והוא יושב בארץ הנגב" שהוא אותיות נגב, היינו שישב ועסק בתורה בבחי' הצנע לכת עם ה' בהסתר וגניבה ובמורא ופחד שלא יראנו אדם שהוא בחי' עבדו את ה' ביראה כנ"ל, ע"ז זכה לעבדו את ה' בשמחה ויצא "יצחק" היינו בשמחה וחדוה, לשוה בשדה ודו"ק והבן. אי נמי יש לרמז כך, כי כשאדם נוסע אל הצדיק ורואה את פני הצדיק זוכה לשמחה, כדכתיב (משלי י"ג) אור צדיקים ישמח, וזה שמרומוז בכאן כשבא מבית מדרשו של שם רבא, ויצא "יצחק" בשמחה וחדוה, לשוה בשדה וד"ל.

(דברי ישראל - מוזד"ץ)

סגולה לאריכות ימים הוא להסתכל בדמות צורת צדיק, כדאי' במגילה (כח): שאל רבי את ר' יהושע בן קרחה במה הארכת ימים וכו' אמר לו מימי לא נסתכלתי בדמות אדם רשע וכו', ומכיוון שמידה טובה מרובה, הרי שההסתכלות בפני צדיק גורם לו לאריכות ימים. וגם אי' בעירובין (יג): אמר רב האי

דמחזנדא מחבראי דחזיתיה לרבי מאיר מאחוריה ואילו חזיתיה מקמיה הוא מחזנדא טפי דכתיב והיו עיניך רואות את מוריך (ישעי' ל' ב), ואם הצדיק נפטר כבר מן העולם, יש עצה לתאר לעצמו צורתו של הצדיק, ומחשבה כמעשה.

לע"נ הרה"ח ר' יצחק
בן הרה"ח ר' משה אריה זצ"ל
נלב"ע ר' סיון תשע"ד

מרגניתא דיצחק פנינים בסדר פסוקי פרשת השבוע

אבל הרשע חושב את עצמו לתושב בעולם הזה ואינו מעלה על דעתו שיצטרך פעם להפרד מן החיים עלי אדמות.

הוא שאמר אברהם לבני חת "גר ותושב אנכי עמכם", שנינו, אני ואתה, גר ותושב אנחנו, שתי השקפות עולם נפרדים זה מזה באמונות ובדעות. ולכן תנו לי אחוזת קבר, בפני עצמי, נבדל ונפרד מכם. (המגיד מדובנא)

"בכסף מלא יתננה לי" מעשה בחסיד אחד שנכנס לחנות לקנות איזה חפץ. כאשר שאל על המחיר, אמר לו הסוחר מחיר נמוך מאוד. הבין החסיד שמפני כבודו הוריד הסוחר את מחיר החפץ, אמר לו החסיד: במחיר כסף באתי אליך לקנות ולא במחיר יראת שמים. (יטיב לב, לפי ספר החסידים)

"ויאמר בלבו הלכן מאה שנה יולד ואם שרה בת תשעים שנה תלד" צריך אדם לחדש ולהתחדש בכל יום. זה שאמרו חז"ל בסוף מסכת קנים: "זקני עם הארץ כל זמן שמזקינים דעתם מטרת עליהם" - מפני שאין להם כוח החידוש. אבל "זקני תורה כן, כל זמן שמזקינים - דעתם מתיישבת עליהם" - מפני שיש להם כוח החידוש, יש להם גם גוף ההתחדשות. אברהם ושרה היו בבחינת זקני תורה, לכן זכו לחידוש נעוריהם. (יד רמה להרה"ג רבי מאיר הלוי אבולעפיה)

"ואברהם זקן בא בימים" הרה"ק רבי נחמן מברסלב היה אומר: אין חסיד זקן. אם הזקנה משתלטת עליו, החסידות פורשת ממנו. יש חסיד צעיר ויש חסיד קשיש הכולל בתוכו שני חסידים צעירים או שלושה. לעולם אל יהא אדם זקן, לא צדיק זקן ולא חסיד זקן. הזקנה היא מידה מגונה. חייב אדם להתחדש תמיד: מתחיל וחוזר ומתחיל.

ואמר לא אכל עד אם רברתי דברי (כד לנ) יש לתמה איך שלח אברהם אבינו את אליעזר לקחת אשה לבנו, והלא שנינו (נזיר יב): שהשולח שליח לקדש אשה סתם וְמַת הַשְּׁלִיחַ בְּדֶרֶךְ, אסור בכל הנשים שבעולם, שחזקה שליח עושה שליחותו.

ונראה, שלכך הוצרך אליעזר להשתמש בשמות לקפיצת הדרך (רש"י כד מב), ולמיתת לזמן קצר לא חיישינו (ראה תוספות יבמות יח). בחזרתו, כבר תלך רבקה ונערוזתיה עם עבדיו, אף אם ימות בדרך. אבל אם לא יאותר לתת לו את רבקה, יאלץ לשוּב בקפיצת הדרך מחשש שמא ימות ויאסר יצחק בכל הנשים שבעולם, על פן אמר 'לא אכל עד אם דברתי דברי', שהנהגה מאחרים אסור להשתמש בשמות הקדש.

לא אכל עד אשר דברתי דברי. כי אליעזר קדש את רבקה בשליחות יצחק, והחתן ביום קדושתו אסור לו לאכול עד אחר קדושתו, וזהו 'לא אכל עד אם דברתי דברי', וזהו הקידושין. או יבאר, פי רצה לאכול סעודת מצוה, וזהו שאמר 'לא אכל עד אשר דברתי דברי' לגמור תחלה הקדושין, ואחר כך יהיה סעודת מצוה. (קדושת לוי)

ויצא יצחק לשוח בשדה. ונראה לבאר על דרך זה, דהנה העיקר העבדות הוא צורך האדם לראות להמתיק הדינין בחסדים ולהפוך כל הצירופים שמורים על בחי' גבורות שיהיה כמו שהם מורים במקורם ושרשם, ודבר הגורם להמתקות כל הגבורות והדינים הוא ע"י בחי' ענוה ושפלות. והנה יצחק מרמז על בחי' גבורות קדושות, כידוע (זה"י שד). וזהו 'ויצא יצחק', היינו דשיצא ח"ו מדת הדין על העולם, העצה היעוצה לזה הוא 'לשוח', פי' 'לשוח' הוא מלשון השתחויה, היינו שיראה שיהיה לו בחינת שפלות וענוה באמת. לשוח את עצמו, ואז יתהפך הצירוף 'יצא יצחק', שמורה על בחינת דינים, על תיבת 'שדה', שהוא שדה הלבן, בחי' לובן העליון - מקור החסד והרחמים (ע"י ליקוטי תורה ישעיה), ששני תיבות 'יצא יצחק' גימטריא שד"ה. וזהו 'לשוח בשדה', פי' ע"י לשוח בחינת ענוה ושפלות נמתקו הגבורות והדינים, ונעשה בשדה, בחי' שדה לבן, בחי' חסד ורחמים.

ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנים ושבע שנים שני חיי שרה (צג, א). מפרשי ז"ל: כולן שוין לטובה. וקשה, שכ"כ הרבה עגמת נפש ודאגות וצרות עברה שרה בחייה, ואיך אומר רש"י "כולן שוין לטובה". ופירש הרה"ק ר' זוסיא מהאניפולי, שצדקת אמתית היתה שרה, שכל מה שעברה בחייה היתה אצלה לטובה, ותמיד אמרה "גם זו לטובה" (תענית בא). וזהו כולן שוין לטובה.

[הב המנהג ליקוטי דברי קודש מהרה"ק ר' זוסיא מהאניפולי ז"ע. וכידוע ששאלו את ר' זוסיא, הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג ובעל ההפלאה את פירוש המשנה (ברכות ס:) חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, הוא ענה להם את הווארט על פסוק זה באומרו שזה גם מה שהיה אצל שרה. ובאותו ענין פירש ר' זוסיא את הכתוב (כ"ד, א) 'ויהי ברך את אברהם בכל', היינו במידה טובה זו של "כל" וכמו שמברכים (בברכות השחה) עושה לי "כל" צרכי, כלומר כל מה שעושה לי הקב"ה לצרכי, הוא הכל לטובה. ובהרגשה נפלאה זו נתברך אברהם אבינו. ע"כ הק'. וזה הביאור ש"כל" מה שהקב"ה עושה הוא הכל לטובה, ומאתו לא תצא הרעות, וכשם שמברכים על הטובה כך גם צריכים לברך על הרעה, וכשחושבים כך בכל מעשה ובכל פרט אזי מרגישים שהכל "לטובה"]

שני חיי שרה (כט, א). וברשי: כולן שוין לטובה. י"ל כי דרך אדם הפשוט ע"י שזנקה ונתוסף בו דעה מיישב אורחותיו ונמצא כי כל מה שזנקה יותר מניח מידות ומעשים רעים שהיה עושה וא"כ אינו נקרא ימי חייו רק רגע האחרונה שהיא בשלימות הראוי אם זוכה לכך. אבל בשרה הצדקת היה כל ימיה בטוב ובלי קלקול, אף כי ודאי נתעלתה בימי הזקנה. אבל ע"י דחיות מעשים הקודמים בימי הנעורים, רק שנתעלתה כפי מה שנבראת שכל ימיו של אדם קצובים לתקן בכל יום דבר מיוחד. ולהתעלות מדרגה אחר מדרגה, אבל לא היה לה פגם וקלקול לחזור להתנהג בכשרות, וזהו שנאמר כולן שוין לטובה. (שפת אמת, תרל"א)

"גר ותושב אנכי עמכם". הצדיק הוא כמו גר בעולם הזה. עיקר ותכלית חייו הוא לעולם הבא. "התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין".

מעשי צדיקים

הרה"ק רבי צבי הירש הכהן מרימנוב זיע"א - יומא דהילולא ל' מרחשון תר"ז

בחברה, מעסיקו אהבו יותר משאר העובדים, ואף ביטא זאת בדרכים שונות, על פי ההיגיון היה נער במצב כזה מסתפק במעמדו, אך לא הנער הזה, אותה אש שהבעירה את נפשו לא נתנה לו מנוח, ובפרוטות שהיה מקבל היה רץ לקנות נרות, וכאשר ירד הלילה וכולם היו נמים את שנתם קם הנער בחצות, מסתתר בין הקיר לתנור, מדליק נר ואוחזו ביד האחת, בידו השנייה אחז בסידורו וכשהוא יושב על הרצפה החל לכבות בדמעות שלישי ומתחנן לפני הקדוש ברוך הוא אבי היתומים, מבקשו על פי תפיסת עולמו כי יוליכנה בדרך הישר, שיתן בידו את האפשרות לעסוק בתורתו הקדושה. לאחר מכן היה מודה לה' על כל החסד. מזמר פרקי תהילים וחוזר לישון. בבוקר היה קם עם כולם כאילו לא קרה דבר.

זה קרה ביום אחד, כאשר רבי צבי הירש היה אז כבן חמש עשרה שנה לערך, ולעיר טארנא הגיע הרה"ק רבי אברהם משה מפשעווארסק זיע"א שהיה ממנהיגי החסידות בדור, ושמו הלך לפניו בצדיק וקדוש. כאשר שמע

הרה"ק רבי צבי הירש הכהן מרימנוב זיע"א המכונה רבי צבי הירש משרת, נולד בשנת תקל"ח, בעיירה דומברובא השוכנת ליד טארנוב, לאביו רבי יהודה לייב כ"ץ, הוריו של רבנו היו יהודים פשוטים ותמימים עם אמונה ויודת, עניים במקצת כך שלא היה לאל ידם לשולחו למלמד דרדקי. כאשר מלאו לו עשר שנים מתו עליו הוריו בעודם משאירים אותו בהשגחת אבי היתומים. יתום מאביו ואמו נשאר הנער, נכמרו רחמיו של בן אחי אמו, רבי דוד שמו והוא אסף אותו אל ביתו אשר בעיר טארנא, דאג לכל צורכיו והיה לו לאב. אך סידור זה גם לא ארך זמן רב מאחר ובן דודו שמלכתחילה לא היה עשיר, לא הצליח להשיג אפילו כדי מחייתו, ובלית ברירה מסרו לחייט ירא שמים, אשר היה מוכר בעיירה כ- רבי יודא חייט, והוא דאג לכל צורכו ואף למדו אומנות.

רבי צבי הירש היה נער כבן שתים עשר שנים, יתום מהורים וכמעט ללא כל ידע רוחני, אך נפשו לא נתן לו מנוח, לבו אשר בער בתבערה שאפילו הוא לא הבין את פשרה על בוריה, שאפה למשהו נשגב יותר. הנער היה מקובל

רבי צבי הירש כי הגיע צדיק לעיר, רצה בכל ליבו ללכת לפגשו, אך גדולים וטובים ממנו לא הצליחו להיכנס אל הצדיק, ולא ידע להשיג עצות בנפשו. לפתע התנוצץ רעיון נועז בליבו, ורבנו חיכה רק לשעת הכושר לבצעו.

השכם בבוקר קם ממיטתו, וברגלים קלילות הגיעה לבניין המקווה, שם הסתתר תחת לאחד הספסלים וחיכה. לא עבר זמן רב ואנשים משכמי קום החלו להופיע, אך לא עליהם היו עיני רבנו, רבנו ידע כי הצדיק רבי אברהם משה זיע"א יבוא תוך דקות ספורות לטבול במקווה, או אז יוכל הוא סוף סוף להביט בפניו הקדושות. והנה נקטעו מחשבותיו וקול הגבאי נשמע ברקע, מבקש את האנשים שיפנו את המקום כדי שהצדיק יוכל לטבול בברכה בשקט ולכוון כוונותיו, רק יצאו האנשים, הגיע הגבאי השני עם הצדיק רבי אברהם משה זיע"א, שני הגבאים יצאו מן החדר הפנימי, ורבי צבי הירש בלב רועד לא מוריד עיניו מהצדיק, ליבו דופק בקצב מהיר, הגבאים שראו זאת מרחוק חרקו שיניים אך מפחד פן יבלבלו את הצדיק בכוונותיו לא יכלו לעשות דבר, כאשר סיים הצדיק לטבול, אף רבי צבי הירש חזרה למקום מחבואו, וכאשר יצאו הצדיק והגבאים מן החדר, קפץ הישר לתוך המים בו שהה הצדיק וכיוון את כוונותיו. מאותו הרגע הרגיש רבי צבי הירש כאילו והלהבה משתלטת על כל גופו, בתפילת שחרית הרגיש התרוממות רוח כפי שלא הרגיש מימיו וכל כולו אמר שאיפה לעבודת ה' יתברך.

מיד לאחר תפילת שחרית ניגש רבי צבי הירש למעסיקו רבי יודא חייט ואמר לו, כי הוא אינו חפץ להיות חייט, ליבו שואף לדברים גדולים יותר, ביקש את רשותו ופנה אל מחוץ לעיר, שם פגש בכמה יהודים שנסעו לעיר פריסטיק. ברשותם הצטרף אליהם בנסיעתם וכאשר נכנסו לעיר, פנה רבי צבי הירש לבית מדרשו של הרח"ק רבי מנחם מענדל מרימנוב זיע"א, התיישב בפינה והחל לומר תהילים בהשתפכות הנפש אשר הפליאה את כל שומעיו. כמה מן החסידים החלו להתעניין בו ובמצאו, וכאשר גילו כי יתנום הוא מאביו ואמו, נכמרו רחמיהם והשיבו את נפשם בדברי מאכל ושתיה, חלקם אף הציעו ללמוד עמו בחברותא. וכך התעלה רבי צבי הירש בבית המדרש מיום ליום. בכל אותו הזמן פחד להיכנס אל הקודש פנימה אל רבי מנחם מענדל, הוא לא הרגיש עצמו כראוי לדבר עם הצדיק פנים אל פנים, אך היה רואה אותו כל יום בעת תפילת שחרית, עת הגיע להתפלל עם הציבור.

גם אם פחד להתראות לפני הצדיק, הרי שבכל ליבו שאף לזכות לשמשו שהרי "גדול שימושה יותר מלימודה" ולכן היה מציע את עצמו לפני הגבאים לעבודות הקשות והמבוזות, אשר כולם העדיפו להתחמק, מהן וכך החלו הגבאים לפנות אליו בדברים קטנים שיהיה להם לעזר, והיה רבי צבי הירש מתחנן לפניהם כי יתנו לו להסיק את התנור בשביל הצדיק, ולנקות את חדרו, ובכל פעם שהסכימו הגבאים היה עושה זאת בשמחה עצומה על שזוכה לשמש את הצדיק.

רבי צבי הירש כבר היה בן בית אצל רבי מנחם מענדל, אך אל הקודש עדיין

לא נכנס, מסיק את התנור וכבד את רצפת חדרו, אך עדיין אין הוא מרגיש ראוי לפגשו, הגבאים סמכו עליו בעיניים עצומות, והפקידו בידו הרבה מעבודות הבית, אך דבר אחד לא הסכים הגבאי, כל יום השכם וערב היה רבי צבי הירש מתחנן לפני הגבאי, כי יתן בידו פעם אחת להציע את מיטת הצדיק, אך לזאת לא הסכים הגבאי ולא אבה לשמוע. עד שהגיע ההזדמנות. פעם אחת היה חייב הגבאי לצאת מן העיר, וידע כי לא יהיה סיפק בידו לחזור בזמן, כדי להציע את מיטת רבו כהלכה. בלית ברירה שלח לקרוא לרבנו, והזיירו באלף הזהרות ולימדו בדיוק איך להציע את המיטה ויצא מן העיר.

בגיל וברעדה רץ רבי צבי הירש בשעה היעודה, והציע את מיטת הצדיק, ליבו דופק בחוזקה, מקווה הוא לעשות זאת נכונה. בבוקר שלח רבי מנחם מענדל לקרוא לגבאי ושאלו, מי ערך אתמול את המיטה? הגבאי שחשש מתגובת הצדיק, החל להסביר את עצמו ואמר, כי אנוס היה ולכן נתן לכבוד החדש מטארנא להציע את המיטה, מיד שלח הצדיק לקרוא אליו את רבי צבי הירש ואמר לו: מהיום והלאה בל יחין איש לעשות דבר מכל ענייני הבית, כי אם צבי הירש מטארנא, כאשר שמע רבי צבי הירש את דברי הצדיק, מלאו עיניו דמעות שמחה, ומאז נקרא בפי כל "צבי הירש משרת".

כאשר העתיק רבי מנחם מענדל את מקום מגוריו מן העיר פריסטיק לרימנוב, לקח את רבי צבי הירש יחד עמו, באותם שנים נעשה רבנו לאדם אחר לגמרי, לא עוד היה צריך לבקש מאנשים כי ילמדו אותו אלא להפך אנשים התחננו לפניו כי יאות ללמוד עימם, הוא היה כולו גדוש בתורה ועוד יותר בעבודה, עבודת ה' שרק רבו רבי מנחם מענדל היה מודע אליהם, לא פלא שכאשר מלאו לו עשרים שנה, שדכו רבי מנחם מענדל עם אחד מגדולי החסידים, וזמן מה לאחר מכן נשא לאשה את בתו של רבי חיים גרייצער. לאחר נישואיו לא עזב רבי צבי הירש את משרת המשרת, ועוד בליל חתונתו כמו בכל לילה, התייצב בחצות אצל רבי מנחם מענדל עם קערה לנטילת ידיים ומגבת. לקחו הצדיק רבי מנחם מענדל ונשאו לאדון על כל ביתו על פיו יושק דבר.

פעם סיפר רבי נתן לייב זיע"א בנו של רבי מנחם מענדל מרימנוב: ביום ראשון בבוקר לאחר החתונה של הרבי ר' הערש, באתי אל בית המדרש וראיתי שהחתן מכבד את בית המדרש, ומנקהו כדרכו בכל יום, ומאד חרה לי על זה. ותיכף נכנסתי אל אבי ז"ל ואמרתי לו, אבי, מה אתה אומר על המשמש שלך החתן צבי? שהוא מבזה את יום טוב שלו, דהיינו שמכבד את בית המדרש, ועשה מלאכה מבזזה בשבעת ימי המשתה, ותיכף השיב לי אבי ז"ל מאד שמחתי בני, שמאד דאגתי האיך אוכל להתפלל היום, אם המשמש צבי לא יכבד את בית המדרש, בתוך שבעת ימי המשתה "הלא הוא מכבד את החיצונים ועושה אויר צח מן החיצונים, וטוב מאד להתפלל בבית המדרש אחרי שהוא מנקה אותן, ועכשיו שאמרת לי שהוא מנקה אותן שמחתי מאד וישר כח".

חזקנו קורא נא

לחזוק ולעידוד לימים אלו

להקדים תפילה לכל דבר

ידועים דברי חז"ל אחד מהדברים העומדים ברומו של עולם ואנשים מזלזלים בהם הוא תפילה (ברכות נז.). לכאורה צריך להבין את משמעות דברי חז"ל 'מזלזלין בהם' הרי אנשים מזלזלים בעניני התפילה, הרי כל יהודי מתפלל בוקר צהריים וערב, שחרית מנחה ומעריב, א"כ מה זה הלשון 'מזלזלין'? ואם תרצה לומר שהלשון 'מזלזלין' זה לשון שבוודאי שבני ישראל מתפללים ומבקשים שלשה פעמים ביום, רק הם לא מעריכים או חשיבות ויוקר התפילה יתר על המידה, גם על זה נענה ונאמר, הרי בני ישראל משקיעים שעות רבות ביום בהכנה לתפילה, ובתפילה עצמה, אז א"כ יש לנו להבין מה זה הלשון 'מזלזלין'?

תפילה הן שמתפללים שלש פעמים בכל יום, שחרית מנחה ומעריב, והן תפילות שאנו מבקשים או מודים לקב"ה על כל החסד אשר עשה או עושה עימנו, תפילה זה גם ברגע ההוא, דהיינו בזמן שטוב לנו, בזמן שיש לנו שפע, בזמן שהכל עומד לעינינו, ולא צריך לטרוח כלל וכלל כדי לקבל את זה, ותפילה זה גם על העתיד, שנזכה לבנות בית נאמן בישראל, שנזכה לגדל בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות, שיהיה לנו שפע ברוחניות ובגשמיות, וכן הלאה ע"ז הדרך, ואין כאן המקום להרחיב.

